

Дело C-45/23

**Резюме на преюдициалното запитване съгласно член 98, параграф 1 от
Процедурния правилник на Съда****Дата на постъпване в Съда:**

31 януари 2023 г.

Запитваща юрисдикция:Nederlandstalige Ondernemingsrechtbank Brussel
(Нидерландскоезичен търговски съд Брюксел, Белгия)**Дата на акта за преюдициално запитване:**

19 януари 2023 г.

Ищци:

A

B

C

D

Ответник:

MS Amlin Insurance SE

Предмет на главното производство

Иск, предявен от ищите срещу ответника — дружество, предоставящо защита при несъстоятелност на организатора — за възстановяване на цената на пътуването заедно с лихвите, платени от тях на организатора, с който са сключили договор за пакетно туристическо пътуване и който е обявен в несъстоятелност, след като ищите са прекратили този договор поради непредотвратими и извънредни обстоятелства, но преди възстановяването на дължимите им суми. Ищите твърдят, че тези суми се покриват от застрахователния договор, сключен между организатора и ответника. Ответникът възразява срещу заплащането на тези суми с мотива, че

договорът за пакетно туристическо пътуване не бил прекратен в резултат на несъстоятелността на организатора, а от ищците.

Предмет и правно основание на преюдициалното запитване

Преюдициално запитване на основание член 267 ДФЕС.

Преюдициален въпрос

Трябва ли член 17, параграф 1 от Директива (ЕС) 2015/2302 на Европейския парламент и на Съвета от 25 ноември 2015 година относно пакетните туристически пътувания и свързаните пътнически услуги, за изменение на Регламент (ЕО) № 2006/2004 и Директива 2011/83/ЕС на Европейския парламент и на Съвета и за отмяна на Директива 90/314/ЕИО на Съвета, да се тълкува в смисъл, че предвиденото в нея обезпечение важи и за възстановяването на всички суми, които вече са платени от пътуващите или от тяхно име, когато пътуващият прекрати договора за пакетно туристическо пътуване поради непредотвратими и извънредни обстоятелства по смисъла на член 12, параграф [2] от тази директива, а организаторът, след прекратяване на договора за пакетно туристическо пътуване на това основание, но преди фактическото възстановяване на тези суми на пътуващия, е обявен в несъстоятелност, поради което пътуващият понася финансова загуба и следователно носи икономически риск при несъстоятелност на организатора?

Релевантни разпоредби на правото на Съюза

Директива (ЕС) 2015/2302 на Европейския парламент и на Съвета от 25 ноември 2015 година относно пакетните туристически пътувания и свързаните пътнически услуги, за изменение на Регламент (ЕО) № 2006/2004 и Директива 2011/83/ЕС на Европейския парламент и на Съвета и за отмяна на Директива 90/314/ЕИО на Съвета (наричана по-нататък също „Директивата за пакетните туристически пътувания“), и по-специално съображения 1, 3, 39 и 40, член 17, параграф 1 и член 12, параграф 2;

Директива 90/314/ЕИО на Съвета от 13 юни 1990 година относно пакетните туристически пътувания, пакетните туристически ваканции и пакетните туристически обиколки, и по-специално член 7.

Релевантни разпоредби на националното право

Wet van 21 november 2017 betreffende de verkoop van pakketreizen, gekoppelde reisarrangementen en reisdiensten (Закон от 21 ноември 2017 г. за продажбата на пакетни туристически пътувания, свързани пътнически услуги и пътнически услуги) (*Белгийски държавен вестник* от 1 декември 2017 г.)

(наричан по-нататък „Законът за пакетните туристически пътувания“), и по-специално член 30 и член 54, първо изречение;

Koninklijk besluit van 29 mei 2018 betreffende de bescherming tegen insolventie bij de verkoop van pakketreizen, gekoppelde reisarrangementen en reisdiensten (Кралски указ от 29 май 2018 г. за защита срещу несъстоятелност при продажба на пакетни туристически пътувания, свързани пътнически услуги и пътнически услуги) (*Белгийски държавен вестник* от 11 юни 2018 г.) (наричан по-нататък „Кралският указ“, и по-специално член 10, член 12, параграф 1 и член 13, първа алинея.

Кратко представяне на фактите и на главното производство

- 1 Ищците са потребители, докато ответникът предоставя защита при несъстоятелност на организатора Exclusive Destinations NV.
- 2 На 13 ноември 2019 г. първият ищец сключва, чрез търговеца на дребно Selectair Inter-Sun Reizen BVBA, договор за пакетно туристическо пътуване с Exclusion Destinations NV на обща стойност 36 832,00 евро. Туристическият пакет трябвало да се изпълни през март 2020 г.
- 3 Пътуването е преместено за ноември 2020 г. поради пандемията от COVID. Според новата поръчка коригираната цена на пътуването е 46 428,00 евро, а първоначалната сума от 36 832,00 евро е платена на организатора.
- 4 През октомври 2020 г., по молба на организатора, търговецът на дребно отправя запитване до ищците дали желаят да отложат пътуването отново поради свързаните с COVID мерки. Те не желаят това, след което търговецът на дребно иска от организатора анулиране и пълно възстановяване на сумата. Организаторът потвърждава, че ще направи необходимото.
- 5 С решение от 8 декември 2020 г. Ondernemingsrechtbank Gent (стопански съд Гент, Белгия) обявява организатора в несъстоятелност.
- 6 На 9 декември 2020 г. търговецът на дребно възстановява сумата от 4 151,00 евро, която все още не била прехвърлена на организатора.
- 7 На 22 януари 2021 г. ответникът е поканен да възстанови платената цена за пътуването. Ответникът отказва възстановяването с мотива, че пътуването било отменено от ищците, а не в резултат на несъстоятелността на организатора.
- 8 На 29 април 2021 г. ищците предявяват иск пред запитващата юрисдикция за възстановяване на платената цена за пътуването.
- 9 Ответникът иска от запитващата юрисдикция да отхвърли иска на ищците като неоснователен.

Основни доводи на страните в главното производство

- 10 В подкрепа на иска си ищците изтъкват, че от текста на застрахователния договор, сключен между MS Amlin Insurance SE и Exclusion Destinations NV, е видно, че невъзстановяването от последния се покрива от договора за застраховка. В тази насока ищците се позовават по-специално на член 1.1 от общите застрахователни условия, в който предметът на застраховката е описан както следва: *„Предмет на застрахователния договор съгласно Закона за пакетните туристически пътувания и Кралския указ (член 8) в случай на неплатежоспособност на застрахования са: а) сумите, платени в полза на застрахования при или след сключването на договор за пакетно туристическо пътуване, които трябва да се възстановят на пътуващия [...]“*. Според ищците тази разпоредба трябва да се разбира в смисъл, че всички суми, които са платени на организатора и които той трябва да възстанови, са покрити от застрахователната защита.
- 11 Ответникът оспорва, че положението на ищците попада в обхвата на този застрахователен договор, тъй като застрахователната защита се прилага за възстановяването на цената на пътуването, само ако пътуването не можело да се извърши в резултат на несъстоятелността на организатора.

Кратко изложение на мотивите за преюдициалното запитване

- 12 За да определи дали застрахователното събитие на ищците е обхванато от застрахователния договор, сключен между ответника и организатора, запитващата юрисдикция изследва разпоредбите на Директивата за пакетните туристически пътувания и националните разпоредби относно защитата срещу несъстоятелност.
- 13 Най-напред запитващата юрисдикция се позовава на член 17, параграф 1 от Директивата за пакетните туристически пътувания, съгласно който държавите членки гарантират, че установените на тяхна територия организатори, предоставят обезпечение за възстановяване на всички плащания, направени от пътуващите или от тяхно име, доколкото съответните услуги не са били изпълнени в резултат на несъстоятелността на организатора. Освен това, в съображения 39 и 40 се уточнява, че държавите членки запазват свободата си на преценка относно начина, по който да бъде уредена защитата при несъстоятелност, но следва да гарантират, че защитата е налична веднага щом, в резултат на проблеми на организатора по отношение на ликвидността, пътническите услуги не се извършват, няма да бъдат извършени или ще бъдат извършени само частично, както и че покрива предвидимите плащания, засегнати от несъстоятелността на организатора.
- 14 Оттук запитващата юрисдикция стига до извода, че обезпечението по член 17, параграф 1 от Директивата за пакетните туристически пътувания е предвидено само за случаите, в които разглежданите услуги не са изпълнени

в резултат на несъстоятелността на организатора. Ето защо тази директива не предвижда обезпечение, когато услугите не са изпълнени по причина, различна от несъстоятелността на организатора, какъвто е предвиденият в член 12, параграф 2 от посочената директива случай на прекратяване на договора за пакетно туристическо пътуване от страна на пътуващия поради непредотвратими и извънредни обстоятелства, настъпили в мястото на дестинацията или в непосредствена близост до него, които в значителна степен засягат изпълнението на туристическия пакет. В този случай пътуващият има право на пълно възстановяване на всички направени плащания за туристическия пакет.

- 15 Що се отнася до Закона за пакетните туристически пътувания, с който се транспонира Директивата за пакетните туристически пътувания, запитващата юрисдикция отбелязва на първо място, че текстът на член 54, първо изречение, съгласно който установените в Белгия организатори и търговци на дребно предоставят обезпечение за възстановяване на всички плащания, направени от пътуващите или от тяхно име, доколкото съответните услуги не са били изпълнени в резултат на несъстоятелността на организатора или търговеца на дребно, до голяма степен съвпада с текста на член 17, параграф 1 от Директивата за пакетните туристически пътувания и тази разпоредба не предвижда по-всеобхватна защита от тази директива. По-нататък запитващата юрисдикция се позовава на член 30 от Закона за пакетните туристически пътувания, съгласно който пътуващият има право да прекрати договора за пакетно туристическо пътуване „в случай на непредотвратими и извънредни обстоятелства, настъпили в мястото на дестинацията или в непосредствена близост до него, които в значителна степен засягат изпълнението на туристическия пакет или превоза на пътници до дестинацията“. В този случай, по силата на тази разпоредба пътуващият също има право на пълно възстановяване на сумите, платени на организатора. Следователно този текст е сходен с текста на член 12, параграф 2 от Директивата за пакетните туристически пътувания. Накрая, запитващата юрисдикция отбелязва, че член 13, параграф 1 от Кралския указ ограничава възстановяването до „всички суми, които получателят е платил на предприемача във връзка с договора за пътуване, когато той не е изпълнен в резултат на несъстоятелността на търговеца, или всички суми, платени за туристически услуги, които не са извършени в резултат от несъстоятелността му“. В този контекст запитващата юрисдикция заключава, че Законът за пакетните туристически пътувания и Кралският указ имат идентично съдържание като Директивата за пакетните туристически пътувания, що се отнася до изискваното обезпечение в случай на несъстоятелност.
- 16 Ето защо запитващата юрисдикция счита, че при настоящото правно положение предвидената в закона защита при несъстоятелност не се прилага за пътуващи, намиращи се в ситуацията на ищците, при която вследствие на прекратяване на договора за пакетно туристическо пътуване поради непредотвратими и извънредни обстоятелства, те имат право да им бъде

възстановена цената на пътуването, която са платили, но до такова възстановяване не се стига, понеже организаторът е обявен в несъстоятелност след прекратяването на договора за пътуване, но преди възстановяването на цената за пътуването. Следователно фактите в главното производство не представляват застрахователно събитие, поради което искът би бил неоснователен.

- 17 Запитващата юрисдикция обаче има съмнения относно тази преценка и обхвата на защитата, предоставена с член 17, параграф 1 от Директивата за пакетните туристически пътувания.
- 18 В светлината на общата цел на тази директива, която е да допринесе за високо равнище на защита на потребителите, пред посочената юрисдикция на първо място се поставя въпросът дали е налице пълна защита при несъстоятелност на организатора по смисъла на съображение 39 от тази директива, допринасяща за защитата на потребителя.
- 19 При действието на Директива 90/314/ЕИО на Съвета от 13 юни 1990 година относно пакетните туристически пътувания, пакетните туристически ваканции и пакетните туристически обиколки, отменена с Директивата за пакетните туристически пътувания, Съдът е постановил, че целта за защитата при несъстоятелност е да се защити потребителят от присъщите на несъстоятелността на организатора икономически рискове, произтичащи от факта, че пътуващият плаща цената на пътуването преди изпълнението на договора за пакетно туристическо пътуване. Резултатът, който трябва да се постигне в рамките на защитата, се състои в правото на пътуващия при несъстоятелност на организатора да получи възстановяване на вече платените от него суми (вж. решения от 8 октомври 1996 г., *Dillenkofer*, C-190/94, EU:C:1996:375, т. 42, от 14 май 1998 г., *Verein für Konsumenteninformation*, C-364/96, EU:C:1998:26, т. 18, от 16 февруари 2012 г., *Blödel-Pawlik*, C-134/11, EU:C:2012:98, т. 19, от 1 декември 1998 г., *Rechberger* и др., C-140/97, EU:C:1999:306, т. 74 и от 10 юли 2019 г., *HQ* и др., C-163/18, EU:C:2019:585, т. 41). Освен това, що се отнася до член 7 от Директива 90/314/ЕИО, Съдът е постановил, че „гаранцията за възстановяване на платените суми“ се отнася до случаите, в които организаторът е обявен в несъстоятелност след сключването на договора за пакетно туристическо пътуване и преди да започне изпълнението на този договор (вж. решение от 14 май 1998 г., *Verein für Konsumenteninformation*, C-364/96, EU:C:1998:226, т. 19).
- 20 Запитващата юрисдикция иска да се установи дали обстоятелството, че намиращ се в положението на ищците пътуващ, не се ползва със защита при несъстоятелност, допринася за насърчаване на интересите на потребителите и за осигуряване на високо равнище на защита на потребителите.
- 21 На второ място, запитващата юрисдикция иска да се установи дали настоящата правна уредба може да доведе до различно третиране.

- 22 Тя отбелязва, че пътуващият, чието пътуване не може да се извърши поради настъпване на несъстоятелността на организатора преди пътуването, по принцип търпи финансова загуба, тъй като губи платената цена за пътуването, но пътуващият, който вследствие на разваляне на договора за пакетно туристическо пътуване има право на пълно възстановяване на платената цена за пътуването поради непредотвратими и извънредни обстоятелства, също търпи финансова загуба, когато несъстоятелността на организатора настъпи след прекратяването на договора за пакетно туристическо пътуване, но преди възстановяването на цената на пътуването.
- 23 Следователно, макар и двете категории пътуващи да носят един и същ риск, Директивата за пакетните туристически пътувания предвижда задължителна защита при несъстоятелност на организатора само за първата категория.
- 24 Запитващата юрисдикция си поставя въпроса дали е налице обоснована разлика в третирането. В тази насока тя изтъква, че в положението на двете категории има някои различия, но също и припокривания. Така, несъстоятелността на организатора на туристически пътувания прави окончателно невъзможно изпълнението на договора за пакетно туристическо пътуване, докато непредотвратимите и извънредни обстоятелства по принцип са временни. Освен това неизпълнението на договора за пакетно туристическо пътуване в резултат на несъстоятелност е положение, с което пътуващият се сблъсква неволно и на което не може да повлияе по никакъв начин. Обратният случай е налице, когато пътуващият сам решава да прекрати договора за пакетно туристическо пътуване поради непредотвратими и извънредни обстоятелства. За пътуващия обаче това решение, също както и несъстоятелността, е последица от нежелано и непредотвратимо положение. Накрая, при първата категория пътуващи все още е налице договор за пакетно туристическо пътуване, докато при втората категория договорът за пакетно туристическо пътуване е прекратен преди настъпването на несъстоятелността на организатора. Поради това на запитващата юрисдикция не е ясно дали тези елементи обосновават разлика в третирането.